

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ Черкаської обласної державної адміністрації
ДЕПАРТАМЕНТ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ Черкаського міськвиконкому
ДЕПАРТАМЕНТ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ Черкаського міськвиконкому
ДЕПАРТАМЕНТ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ Черкаської ОДА
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ В Черкаській області
УПРАВЛІННЯ ПІВНІЧНОГО ОФІСУ ДЕРЖАВНОЇ АУДИТОРСЬКОЇ СЛУЖБИ В Черк. області
ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В Черкаській області
ЧЕРКАСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
УПРАВЛІННЯ, м. КИЇВ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. С. КУЗНЕЦЯ, м.ХАРКІВ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. СУМИ
БАЛТІЙСЬКА МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ, м. РИГА, ЛАТВІЯ
ЧЕНСТОХОВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. ЧЕНСТОХОВА, ПОЛЬЩА
УНІВЕРСИТЕТ КИРИЛА І МЕФОДІЯ В м. СКОП'Є, ПІВНІЧНА МАКЕДОНІЯ
НЮРНБЕРЗЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ГЕОРГА ОМА, м. НЮРНБЕРГ, НІМЕЦЧИНА
УНІВЕРСИТЕТ ПУАТЬС, м. ПУАТЬС, ФРАНЦІЯ
УНІВЕРСИТЕТ АЛТІНБАС, ТУРЕЧЧИНА
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ У м. КАТОВЦЕ, ПОЛЬЩА

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

Матеріали XXI міжнародної науково-практичної конференції

21 листопада 2024 року

Черкаси, ЧДТУ, 2024

УДК 336 (477) (06)

Актуальні проблеми фінансової системи України [Електронний ресурс]: матеріали XXI міжнародної науково-практичної конференції: Черкаський державний технологічний університет, 21 листопада 2024 р. Черкаси, 2024. 346 с.

Основною метою конференції є обговорення та вирішення актуальних проблем фінансової системи України, грошово-кредитних механізмів регулювання економіки, управління фінансово-економічним потенціалом суб'єктів господарювання, розвитку банківської системи та інших актуальних проблем економічної науки, а також пошук конструктивних шляхів їх розв'язання.

Подані матеріали містять методологічні та методичні підходи, що можуть заслуговувати на увагу широкого кола фахівців.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова організаційного комітету: *Григор О.О.* – д.політ.н., професор, ректор Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Заступник голови: *Демиденко В.В.* – к.е.н., доцент, декан факультету економіки та управління Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Члени оргкомітету:

Гончаренко І.Г. – д.н.держ упр., професор, завідувач кафедри фінансів Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Березина О.Ю. – к.е.н., професор, професор кафедри фінансів Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Петкова Л.О. – д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародної економіки та бізнесу Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Булатова О.В. – д.е.н., професор, перший проректор Маріупольського державного університету, м. Київ.

Токарева В.І. – д.н.держ.упр., професор, директор Навчально-наукового інституту управління Маріупольського державного університету, м. Київ.

Сідельникова Л.П. – д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, обліку та оподаткування Херсонського національного технічного університету, м. Хмельницький.

Орлова Н.С. – д.н.держ.упр., професор, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, м.Харків.

Лебідь О.В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, м.Харків.

Бережна Л.В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Dorota Jelonek, – PhD, Czestochowa University of Technology, Department of Management (Czestochowa, Poland).

Aleksander Stanislaw Wojnicki, – PhD, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Department of Management (Katowice, Poland).

Голова секретаріату: *Шевченко А.М.* – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Черкаського державного технологічного університету, м.Черкаси.

Організаційний комітет вважає за доцільне повідомити, що не всі положення і висновки окремих авторів є безперечними. Разом з тим, вважаємо можливим їх публікацію з метою обговорення.

4. Страховий ринок України. Результати першого півріччя 2024 року. Страховий адвокат. 2024. URL:

<https://insa.com.ua/blog/strahovuj-rynok-ukrayiny-rezultaty-pershogo-pivrichchya-2024-roku/>

5. У Національному банку пропонують розділити на два етапи страхування воєнно-політичних ризиків. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3694533-u-nacbanku-proponuut-rozdiliti-na-dva-etapi-strahuvanna-voennopolitichnih-rizikiv.html> (дата звернення: 03.11.2024).

УДК 332.122

**Юрій Тютюнник – к.е.н., доц.,
Світлана Тютюнник – к.е.н., доц.**

Полтавський державний аграрний університет

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ ЗА ВИДАМИ СТРАХУВАННЯ

Оцінювання фактичного стану, динаміки та перспектив забезпечення прибутковості страхових компаній передбачає необхідність уточнення існуючих методичних підходів на основі реалізації принципу системності, беручи до уваги важливість цієї характеристики діяльності страховиків як обов'язкового елементу комплексного оцінювання їхньої фінансової надійності [1, с. 81].

Результатом надання страхових послуг страхової компанії може бути прибуток або збиток як різниця між страховими доходами та витратами. При цьому важливо дослідити формування результату страхових послуг за найважливішими видами страхування.

Для страхових компаній, які складають фінансову звітність відповідно до МСФЗ, основним інформаційним джерелом аналізу доходів, витрат та фінансових результатів є Звіт про прибутки та збитки. Деталізований же аналіз цих показників за видами страхування проводиться за інформацією Приміток до фінансової звітності. Для досліджень страхового доходу (табл. 1) витрат на страхові послуги (табл. 2) та результату страхових послуг (табл. 3) використовуємо Фінансовий звіт ПАТ «Страхова група «ТАС» за 2023 р. [2].

Таблиця 1

Структура та динаміка страхового доходу ПАТ «Страхова група «ТАС» за видами страхування у 2022-2023 рр.

Вид страхування	2022 р.		2023 р.		Зміна (+,-)		
	сума, тис. грн	част- ка, %	сума, тис. грн	част- ка, %	суми, тис. грн	част- ки, в. п.	у %
Обов'язкове страхування відповідальності власників транспортних засобів	837256	35,2	992826	32,9	+155570	-2,3	+18,6
Зелена картка	409532	17,2	706644	23,4	+297112	+6,2	+72,5
КАСКО	514344	21,6	634920	21,0	+120576	-0,6	+23,4
Здоров'я (медичне страхування)	272627	11,5	302890	10,0	+30263	-1,5	+11,1
Інша моторна відповідальність	71230	3,0	84983	2,8	+13753	-0,2	+19,3
Інші види страхування	274933	11,5	298861	9,9	+23928	-1,6	+8,7
Усього страхового доходу	2379921	100,0	3021124	100,0	+641203	-	+26,9

Отже, у 2023 р. порівняно з 2022 р. збільшилися страхові доходи за усіма видами страхування. При цьому найвищі темпи приросту мали доходи за зеленою карткою (72,5 %) та КАСКО (23,4 %). Дохід за обов'язковим страхуванням відповідальності власників транспортних засобів, частка якого у страховому доході є найвищою, збільшився на 18,6 %. Загалом страхових дохід ПАТ «Страхова група «ТАС» зріс на 641203 тис. грн, що становить 26,9 %.

Динаміка страхового доходу за видами страхування мала відповідний вплив на структурні зрушення. Так, частка доходу знизилася за більшістю видів страхування, найбільше – за обов'язковим страхуванням відповідальності власників транспортних засобів: із 35,2 % у 2022 р. до 32,9 % у 2023 р. Натомість підвищилася частка доходу за зеленою карткою: із 17,2 до 23,4 %.

За інформацією табл. 2 у 2023 р. порівняно з 2022 р. відбулося суттєве збільшення витрат на страхові послуги за усіма видами страхування. Найвищі темпи приросту мали витрати за зеленою карткою (75,3 %), медичним страхуванням (53,4 %), КАСКО (49,8 %) та обов'язковим страхуванням відповідальності власників транспортних засобів (45,5 %). У цілому витрати на страхові послуги страхової компанії зросли на 1031555 тис. грн або 51,3 %. Що стосується структури витрат на страхові послуги за видами страхування, то вона залишається сталою. Проте, звертає на себе увагу підвищення частки витрат за зеленою карткою: з 21,9 % у 2022 р. до 25,3 % у 2023 р.

Таблиця 2

Структура та динаміка витрат на страхові послуги ПАТ «Страхова група «ТАС» за видами страхування у 2022-2023 рр.

Вид страхування	2022 р.		2023 р.		Зміна (+,-)		
	сума, тис. грн	част- ка, %	сума, тис. грн	част- ка, %	суми, тис. грн	част- ки, в. п.	у %
Обов'язкове страхування відповідальності власників транспортних засобів	696764	34,6	1013512	33,3	+316748	-1,3	+45,5
Зелена картка	439694	21,9	770791	25,3	+331097	+3,4	+75,3
КАСКО	421530	20,9	631531	20,8	+210001	-0,1	+49,8
Здоров'я (медичне страхування)	195434	9,7	299840	9,9	+104406	+0,2	+53,4
Інша моторна відповідальність	58068	2,9	74515	2,4	+16447	-0,5	+28,3
Інші види страхування	200610	10,0	253468	8,3	+52858	-1,7	+26,3
Усього витрат на страхування	2012102	100,0	3043657	100,0	+1031555	-	+51,3

Порівняння темпів приросту страхового доходу (табл. 1) та темпів приросту витрат на страхові послуги (табл. 2) дозволяє зробити висновок про більш швидке зростання саме витрат за усіма видами страхування, що мало негативний вплив на динаміку результату страхових послуг ПАТ «Страхова група «ТАС» (табл. 3). Наведений у табл. 3 результат страхових послуг (прибуток, збиток) визначався як різниця страхового доходу та витрат на страхові послуги з урахуванням чистих витрат за утримуваними контрактами з перестраховання.

Таблиця 3

Динаміка результату страхових послуг ПАТ «Страхова група «ТАС» за видами страхування у 2022-2023 рр., тис. грн

Вид страхування	2022 р.	2023 р.	Зміна (+,-)	
			абсолютна	відносна, %
Обов'язкове страхування відповідальності власників транспортних засобів	140492	-20686	-161178	×
Зелена картка	-63339	-158992	-95653	у 2,5 р. б.
КАСКО	81033	14817	-66216	-81,7
Здоров'я (медичне страхування)	77317	2898	-74419	-96,3
Інша моторна відповідальність	11342	9533	-1809	-15,9
Інші види страхування	38800	8413	-30387	-78,3
Усього результат страхових послуг: прибуток (збиток)	285644	-144019	-429663	×

Отже, якщо у 2022 р. обов'язкове страхування відповідальності власників транспортних засобів принесло 140492 тис. грн прибутку, то у 2023 р. за цим видом страхування був збиток у сумі 20686 тис. грн. Збиток за зеленою карткою зріс у 2,5 раза. Інші види страхування залишилися прибутковими, але сума отриманого прибутку суттєво зменшилася: КАСКО – на 81,7 %, медичне страхування – 96,3 %, інша моторна відповідальність – 15,9 %, інші види страхування – на 78,3 %. У 2022 р. за усіма видами страхування прибуток становив 285644 тис. грн, а вже у 2023 р. компанія мала збиток у сумі 144019 тис. грн, тобто фінансовий результат зменшився на 429663 тис. грн.

Відновлення прибутковості надання страхових послуг пов'язано насамперед зі зменшенням збитковості зеленої картки та поверненням прибутковості обов'язкового страхування відповідальності власників транспортних засобів завдяки випереджальному зростанню доходів порівняно з витратами.

Література:

1. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В., Зоря С. П. Напрями аналізу прибутковості діяльності страхової компанії. *Інфраструктура ринку*. 2024. № 76. С. 81-85 [електронний ресурс]. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/76-202>.
2. Приватне акціонерне товариство «Страхова група «ТАС». Фінансова звітність відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності та звіт незалежного аудитора, 31 грудня 2023 року [електронний ресурс]. URL: https://sgtas.ua/storage/public_files/i5ZRz7ktGY88XbbPAMMsplAvo9gBC6iqORouokPQ.pdf.

УДК 368(477)

Яна Швець – здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Науковий керівник – д-р. наук з держ. упр., проф. Ірина Гончаренко

Черкаський державний технологічний університет

ПЕРЕШКОДИ ВЕДЕННЯ СТРАХОВОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Ведення страхового бізнесу в Україні стикається з рядом серйозних викликів та проблем, які обмежують розвиток цього сектора і впливають на довіру споживачів до страхових компаній. Ось основні проблеми:

Низький рівень довіри населення до страхових компаній.

У багатьох українців досі є упередження щодо страхових компаній через недостатньо прозору діяльність деяких учасників ринку, затримки у виплатах та численні випадки шахрайства. Це суттєво обмежує проникнення страхових послуг у повсякденне життя людей.

Секція 10. Страхування в Україні: стан та тенденції розвитку

Ахмедова С. Проблеми і перспективи розвитку національного ринку страхування в умовах війни	269
Гурін С. Вітчизняний ринок страхового супроводу вантажоперевезень автотранспортом	271
Дискантюк І. ОСЦПВ власників наземних транспортних засобів в Україні	273
Кубецька О. Страхування в Україні: стан та тенденції розвитку в умовах війни	276
Лизогуб А. Роль андеррайтенгу в страхуванні	278
Мошуренко Т. Цифрові технології в страхуванні	280
Нестерчук Т. Перспективи цифрової трансформації страхового ринку України	284
Орисенко К. Імплементация європейських стандартів ведення страхового бізнесу в Україні	287
Плиса В., Кокіза Д. Фінансова надійність страховика: проблеми забезпечення та стратегія антикризового управління нею у соціально-економічних реаліях воєнного часу	288
Сумський В. Криптоіндустрія і страхування	292
Талах Н. Тенденції розвитку ринку страхування в Україні	296
Тютюнник Ю., Тютюнник С. Аналіз результату страхових послуг страхової компанії за видами страхування	299
Швець Я. Перешкоди ведення страхового бізнесу в Україні	302
Шірінян Л. Конкурентна позиція компанії зі страхування життя на ринку страхування	304

Секція 11. Міжнародна практика розвитку фінансових систем

Андрухів А. Перспективи співпраці України з Міжнародним Валютним Фондом	307
Безпалько М. Цифрова валюта центрального банку – світовий досвід та перспективи для України	309
Бірюков В. Сучасні виклики розвитку міжнародної торгівлі у світовій економіці	313
Єщенко М., Петленко Т. Сучасна міжнародна практика розвитку фінансових систем	315
Лещенко М., Сахно Т. Вплив чинників політичного середовища на кон'юнктуру світового фінансового ринку	317
Пустовойт В. Вплив зміни клімату на розвиток міжнародного страхового ринку	319